

PREFERENDUM RIJNBOOG HAVENKWARTIER

Verslag Werkgroep Varianten

Maart 2007

Arnhem
Preferendum
Rijnboog Havenkwartier

Arnhem
Stadsontwikkeling

Arnhem
GEMEENTE

Inhoudsopgave

PREFERENDUM RIJNBOOG HAVENKWARTIER

Verslag Werkgroep Varianten

Maart 2007

gemeente
Preferendum
Rijnboog Havenkwartier

stadsdialoog
Stadsontwikkeling

Arnhem
GEMEENTE

Inhoudsopgave	1
Inhoudsopgave	2
Samenvatting	4
Inleiding	6
1 Doelstellingen en opzet	7
1.1 Doelstelling stadsdialoog	7
1.2 Uitgangspunten en opzet	7
1.3 Activiteitenmix en werkvormen	10
1.3.1 Startbijeenkomst 14 november	10

1.3.2	Mobiele teams.....	11
1.3.3	Stadsdebat I donderdag 7 december 2006 2000-2200	12
1.3.4	Flitssessies	13
1.3.5	Stadsdebat II (werkatelier) woensdag 17 januari 2007 1600-2200	14
2	Bevindingen.....	16
2.1	Verantwoording.....	16
2.2	Gesprekscategorieën	17
2.2.1	Concept / identiteit	17
2.2.2	Functies.....	19
2.2.3	Ruimtelijke dimensie	20
2.2.4	Architectuur / bebouwing	20
2.2.5	Waterbeleving	21
2.2.6	Aandachtspunten en ideeën	21
2.3	Totaalbeeld	22
Bijlage I	Beeldensets.....	24
	Beeldenset versie 1.....	24
	Beeldenset versie 2.....	25
Bijlage II	Inventarisatie Flitssessies	26
	Concept / identiteit	26
	Functies.....	29
	Ruimtelijke dimensie	31
	Architectuur / bebouwing	31
	Waterbeleving	32
	Aandachtspunten	33
Bijlage III	Tussenanalyse: Beeldentool.....	34
	Sfeer / totaalbeleving	34
	Issues	34
	Bebouwing	35
	Issues	35
	Activiteiten.....	36
	Issues	36
	Wateractiviteiten.....	37
	Issues	37
	Havens	38
	Issues	38
	Doelgroepen.....	39
	Issues	39

Samenvatting

De stadsdialoog Havenkwartier vond plaats van november 2006 tot en met januari 2007. Het is de verzamelterm voor alle gesprekken in en met de stad over de plannen voor het Havenkwartier. Doelstellingen: het inventariseren van voorkeuren in de stad binnen de vanuit de gemeente gestelde kaders om de planontwikkeling verder te kunnen verrijken. De stadsdialoog is gebruikt om de ontwikkeling van varianten voor het referendum over het Havenkwartier te voeden. Achterliggend doel is het vergroten van de betrokkenheid van Arnhemmers bij de planontwikkeling en het draagvlak voor de keuzes die in het Havenkwartier worden gemaakt.

Opzet

De stadsdialoog is opgezet als een mix van complementaire activiteiten: mobiele teams op drukke plekken in de stad om zichtbaarheid te creëren en een groot aantal één-op-één gesprekken te voeren; flitsessies met groepen van 12 tot 60 mensen om specifieke doelgroepen te kunnen bereiken, en plenaire debatten als een 'open podium' waarin ook de ontmoeting tussen projectteam, plannenmakers en burgers plaats kon vinden. De gesprekken die daarbij werden gevoerd hadden een inventariserend karakter: het ging om het opsporen van voorkeuren, niet om een consensusgerichte discussie. Daarbij ging het over de volgende onderwerpen, ingekaderd vanuit het masterplan en de daaraan gekoppelde besluitvorming:

- Vorm van de haven / waterpartij
- Bebouwingsvorm, typologieën, maat en schaal van de bebouwing
- Architectuurbeeld
- Karakter en betekenis van de openbare ruimte
- Karakter van de cultuurfuncties
- Doelgroepen
- Activiteiten die in en rond de haven / waterpartij plaatsvinden
- Verhouding tussen de functies

De stadsdialoog vindt plaats in een fase waarin feitelijke keuzes over bebouwing en architectuurbeeld nog niet aan de orde zijn. Voor gesprekken met de meeste burgers over de inrichting van het gebied is een zekere concreetheid nodig. Om die reden zijn concrete beelden gebruikt als opstap voor gesprekken. Daarbij is steeds doorgevraagd en gezocht naar de achterliggende voorkeuren: waarom vinden mensen beelden aantrekkelijk of juist niet? Welke achterliggende wensen en waarden spelen er?

Bevindingen

De stadsdialoog is er op gericht inzicht te krijgen in voorkeuren van Arnhemmers rond de ontwikkeling van het Havenkwartier. Het is geen kwantitatief representatief onderzoek. Uitspraken als "30% van de Arnhemmers vindt ..." zijn niet aan de orde. Het relatief grote aantal deelnemers maakt het wel mogelijk om 'tendensen' te benoemen: welke onderwerpen vinden mensen belangrijk, waar hebben ze het vaak over, en waar zijn ze het dan over eens of juist niet? Er is een breed scala aan onderwerpen aan bod gekomen. De belangrijkste punten van overeenstemming en verschil van mening, en aandachtspunten die tijdens de gesprekken naar voren zijn gekomen staan hieronder op een rij.

Overwegend overeenstemming onder deelnemers

- Het gebied moet levendig zijn, dynamisch
- Er moet contact met het water mogelijk zijn, je moet het water ervaren
- Het gebied moet complementair zijn ten opzichte van het aanbod in de rest van de stad
- Er moet variatie zijn in het gebied, in functies, bebouwing, in stijl
- Het gebied moet allure hebben, een kwaliteitsuitstraling
- Cultuur speelt een vanzelfsprekende rol in het gebied
- Hoogte en grootte van gebouwen moet beperkt zijn, geen 'massieve blokken'

Discussiepunten onder deelnemers

- Willen we Arnhem 'op de kaart zetten' met het Havenkwartier, of moet Arnhem gewoon Arnhem blijven?
- Willen we dat Arnhem meer als een 'grote stad' gaat voelen, of waarderen we Arnhem als meer kleinschalige provinciestad?
- Moet de ruimtelijke inrichting meer weids en open zijn, of meer geborgen, intiem?
- Moet de bebouwing een moderne stijl hebben of juist een meer klassieke, historische?
- Wat moet het aandeel zijn van respectievelijk horeca, wonen en winkelen naast de cultuurfunctie?

Aandachtspunten van deelnemers

- Zorg voor goede bereikbaarheid van het gebied
- Zorg voor goede verkeersafwikkeling
- Zorg ervoor dat het ook in het Nederlandse weer aantrekkelijk is
- Zorg voor veiligheid, voorkom overlast

Inleiding

In dit document wordt verslag gedaan van doelstellingen, de opzet en de resultaten van de zogenoemde stadsdialoog die van oktober 2006 tot en met januari 2007 plaatsvond in het kader van de planvorming rondom het Rijnboog Havenkwartier. Het verslag heeft een tweeledig doel:

1. Het vergroten van de transparantie van het proces dat is doorlopen; en
2. Het ondersteunen van de evaluatie van het referendumtraject achteraf, zodat voor toekomstige trajecten van burgerparticipatie geleerd kan worden van de ervaringen met de stadsdialoog in het Havenkwartier.

De rapportage valt uiteen in twee delen. In het eerste deel komen de doelstellingen en de opzet van de dialoog aan bod. In het tweede deel worden de bevindingen gepresenteerd.

1 Doelstellingen en opzet

1.1 Doelstelling stadsdialoog

De stadsdialoog is de verzamelterm voor alle gesprekken in en met de stad over het Havenkwartier. Het woord 'dialoog' markeert de beoogde tweezijdigheid van die gesprekken: het gaat om het 'horen' van voorkeuren en aandachtspunten rondom het Havenkwartier, maar ook om het geven van informatie vanuit het projectteam: wat is de bedoeling met het gebied, wat ligt er vast, wat kan er wel en niet?

De doelstellingen zijn onder te verdelen in inhoudelijke en meer procesmatige doelen:

Inhoudelijk:

- Opsporen van voorkeuren (wat maakt het gebied aantrekkelijk in de ogen van Arnhemmers, en welke verschillen zijn er in die voorkeursrichtingen?);
- Verrijking van de plannen door verzamelen van concrete ideeën en aandachtspunten;
- Het informeren van de stad over de plannen en de speelruimte in het Havenkwartier.

Meer procesmatig:

- Het vergroten van betrokkenheid en enthousiasme bij de planontwikkeling, motiveren tot participatie;
- Het vergroten van het draagvlak voor de uiteindelijke keuzes.

1.2 Uitgangspunten en opzet

In de voorbereiding op het plan van aanpak voor het referendumtraject is een analyse gemaakt van de communicatieve context waarin het referendum plaatsvindt. Deze analyse is aangevuld met de resultaten uit de nulmeting van november 2006. Een aantal hoofdpunten uit die analyse zetten we hier op een rij, omdat ze de gemaakte keuzes kunnen verduidelijken.

Communicatieve context

- Er is in de stad een relatief grote bekendheid met de Rijnboogplannen (zie nulmeting);
- Er is een overwegend positieve houding ten opzichte van ingreep in het gebied (zie nulmeting);
- Er is een geringe bereidheid om mee te doen aan de stadsdialoog (zie nulmeting);
- Informatie over Rijnboog en het Havenkwartier verloopt grotendeels via de Gelderlander (nulmeting);
- Een relatief kleine groep mensen in de stad is 'in gesprek' en zichtbaar in de pers: bewoners van het gebied, ondernemers uit de binnenstad, politici en vakinhoudelijk betrokkenen; de technische kant van de haven speelt in dat debat een relatief grote rol (zoals de discussie over het waterpeil, technische haalbaarheid);
- Beeldvorming in de stad is naar verwachting gekleurd door de teneur van artikelen in de krant en de stem van tegenstanders: 'het Havenkwartier is lastig' en 'het referendum gaat om kiezen over kleur van de tegels';

- Er is een relatieve 'radiostilte' medio 2006 over de plannen, onduidelijkheid over wat er gaat gebeuren en wanneer;
- Eerdere activiteiten om mensen te laten participeren waren op zich succesvol, maar hebben meer een ad hoc karakter gekregen dan bedoeld.

Uitgangspunten

- De stadsdialoog moet mensen mobiliseren die tot nog toe niet deel hebben genomen aan de discussie;
- De stilte over het Havenkwartier moet worden doorbroken, en plaats maken voor duidelijkheid en hernieuwd elan;
- Mogelijkheden om deel te nemen aan de stadsdialoog moeten laagdrempelig zijn;
- Tijdens de stadsdialoog is het woord aan de stad; de politiek doet een stap terug en betracht terughoudendheid in de eigen stellingname;
- Iedere mening telt: alternatieve plannen van derden zijn welkom;
- De discussie moet breder zijn dan concrete oplossingen en het 'technische domein', en niet alleen gaan over 'waar je tegen bent', maar vooral over wat er wenselijk is in het gebied;
- Het moet ergens over gaan: de maximale speelruimte binnen de bestaande kaders moet worden opgezocht;
- Er moet vanaf het begin een expliciete koppeling worden gemaakt tussen de gesprekken in de stad en de ontwikkeling van de plannen voor het Havenkwartier en de varianten voor het referendum.

Stadsdialoog: eigen relevantie

De variantenontwikkeling en de stadsdialoog verliepen gedeeltelijk parallel. Steeds heeft terugkoppeling plaatsgevonden van signalen uit de stadsdialoog aan de werkgroep varianten, en leden van de werkgroep hebben deelgenomen aan onderdelen van de stadsdialoog om zich door de gesprekken in de stad te laten voeden.

De stadsdialoog is gekoppeld aan de variantenontwikkeling, en ingebed in het referendumtraject, maar uitgangspunt is steeds geweest dat de stadsdialoog er niet uitsluitend op gericht is om varianten voor het referendum te ontwikkelen. De gesprekken die met Arnhemmers worden gevoerd, hebben hun eigen waarde in de planontwikkeling: de één-op-één gesprekken en de groepsessies bieden mogelijkheden voor tweerichtingsverkeer en discussie die in het referendum zelf niet besloten liggen. In de stadsdialoog zijn meer onderwerpen aan bod geweest dan strikt genomen voor de ontwikkeling van varianten noodzakelijk zouden zijn. Architectuurbeeld bijvoorbeeld zal geen onderdeel zijn van het referendum zelf, maar blijkt wel een belangrijk discussiepunt met de stad. De uitkomsten van de gesprekken in de stad hierover hebben daarmee ook betekenis voor een fase na het referendum, waarin architectuurbeeld wel aan de orde zal zijn. Anders gezegd: ook zonder referendum vormt de stadsdialoog een waardevolle ondersteuning van de planontwikkeling voor het Havenkwartier.

Niet consensusgericht

De gesprekken die tijdens de stadsdialoog werden gevoerd waren gericht op het inventariseren en het uitwisselen van informatie, niet op het vinden van overeenstemming. De ondertoon was steeds: 'we willen alle meningen horen, en naast elkaar neerzetten'. Deelnemers gingen –bijvoorbeeld tijdens de stadsdebatten– soms spontaan met elkaar in discussie, maar daar is niet actief op gestuurd in deze fase. In het proces van naast elkaar neerzetten zijn meningen gesorteerd en geordend, en overeenkomsten en verschillen

benoemd om het voeden van de plannenmakers en het formuleren van varianten te vergemakkelijken. Die slag maken we zichtbaar in deel II van dit verslag.

Inhoudelijke scope

De stadsdialoog vond uiteraard niet in een inhoudelijk vacuüm plaats: de vraag naar wat mensen wenselijk en belangrijk vinden voor het Havenkwartier is vanuit het masterplan en daaraan gekoppelde besluitvorming ingekaderd. Kader en speelruimte worden weergegeven in onderstaand figuur, die door de werkgroep varianten als uitgangspunt is gehanteerd.

HET HAVENKWARTIER...		
INTENTIES	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brengt de rivier naar de stad en de stad naar de rivier ➤ Slecht barrières tussen stad en rivier door nieuwe routes ➤ Creëert een economische impuls voor de zuidelijke binnenstad ➤ Concentreert cultuurfuncties met betekenis voor Arnhem en de regio ➤ Is een bijzondere plek met een ontmoetingsfunctie voor de hele stad ➤ Revitaliseert een sleetse stadsplek ➤ Verbetert de ruimtelijke kwaliteit van de gehele zuidelijke binnenstad 	
RUIMTELIJK	<p>UITGANGSPUNTEN</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Een omvangrijke waterpartij in de vorm van een haven ➤ De ligging van de looproute Arnhem Centraal – zuidelijke binnenstad ➤ De ligging en functie van de Weerdjesstraat ➤ De contouren van het plangebied ➤ De 'voelbaarheid' van de haven reikt verder dan de haven zelf ➤ De kades zijn grotendeels openbaar toegankelijk ➤ Rodenburgstraat blijft als route in het plangebied ➤ De monumentale panden aan de Nieuwstraat liggen aan de haven ➤ Bouwhoogte is maximaal 30 meter behoudens enkele hoogteaccenten ➤ Directe visuele relatie tussen de oude binnenstad en de Rijn 	<p>VARIABLEN</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vorm van de haven ➤ Bebouwingsvorm, typologieën, maat en schaal van de bebouwing ➤ Architectuurbeeld ➤ Karakter en betekenis van de openbare ruimte
	PROGRAMMATISCH ENFINANCIEEL	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gemengd programma, met in ieder geval cultuur, wonen, horeca, winkelen ➤ Maximaal benutten van de beschikbare ruimte ➤ Voldoende programma voor een haalbaar plan (de herdefinitie gaat uit van 80.000 m2 (bestaand + nieuw)); ➤ Wonen: voldoende woonprogramma om stedelijke mix te realiseren (de herdefinitie gaat uit van 30.000 m2) ➤ Detailhandel: bandbreedte 6.000 m2 - 12.000 m2 ➤ Horeca: > 2.000 m2 ➤ Cultuur: maximaal 23.000 m2 (de herdefinitie gaat uit van 16.500 m2 met een schouwburg, museum en filmluis) ➤ Ondergrondse publieke parkeervoorzieningen van 550 parkeerplaatsen
VERVOLG	<p>NADERE UITWERKING</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Architectonische uitwerking van gebouwen ➤ Precieze toedeling van functies ➤ De exacte inrichting van de openbare ruimte ➤ Uitwerking van civieltechnische voorzieningen 	

Ten aanzien van de stadsdialoog geldt dat de 'variabelen' als onderwerp van gesprek zijn genomen. Dit betekent niet dat al deze variabelen geacht werden onderwerp te zullen zijn van het referendum: zoals gezegd is de stadsdialoog niet alleen opgevat als aanloop naar de ontwikkeling van varianten voor het referendum, maar als eigenstandige vorm van participatie in de totstandkoming van het Havenkwartier.

Variabelen

- Vorm van de haven
- Bebouwingsvorm, typologieën, maat en schaal van de bebouwing
- Architectuurbeeld
- Karakter en betekenis van de openbare ruimte
- Karakter van de cultuurfuncties
- Doelgroepen
- Activiteiten die in en rond de haven plaatsvinden
- Verhouding tussen de functies

1.3 Activiteitenmix en werkvormen

De doelstellingen en uitgangspunten voor de stadsdialoog zijn vertaald in een mix van een drietal complementaire activiteiten: stadsdebatten / ateliers, flitsessies en mobiele teams. Elke activiteit kende eigen accenten. Bij de mobiele teams lag het accent op zichtbaarheid van de stadsdialoog in de stad, het bieden van een lage drempel, en een combinatie van kwalitatieve en wat meer kwantitatieve dataverzameling. Bij de flitsessies lag het accent op het actief opzoeken van specifieke groepen in de stad, en mogelijkheden tot verdieping. Bij de stadsdebatten lag het accent op het bieden van een open platform voor iedereen die zijn mening wil geven en op de verbinding tussen plannenmakers, betrokkenen en belangstellenden. De mobiele teams fungeerden als aanjager voor het eerste en tweede stadsdebat, zowel ten aanzien van de inhoud als in termen van het uitnodigen van 'nieuwe gezichten'. Middels de flitsessies zijn mensen geprikkeld om deel te nemen aan het tweede stadsdebat in het Hoofdkwartier. Bij alle activiteiten is rekening gehouden met mogelijkheden voor de pers om verslag te doen. Hieronder volgt per activiteit een overzicht van doel en opzet.

1.3.1 Startbijeenkomst 14 november

Doel

- Informeren over uitgangspunten, kaders
- Informeren over procedure
- Start van stadsdialoog markeren, daar aandacht voor vragen
- Uitnodigen tot deelname aan stadsdialoog
- Toonzetten: tweezijdigheid, 'debat is van de stad'
- Persmoment voor start stadsdialoog

Sleutelthema

We gaan een goed gesprek aan met de stad over de invulling van het Havenkwartier binnen de kaders die zijn afgesproken; hoe gaan we dat doen?

Doelgroep

- Primair: inhoudelijk betrokkenen, stakeholders, pers
- Secundair: bredere Arnhemse bevolking

Er waren rond de 70 mensen aanwezig.

Vorm en verloop

De startbijeenkomst vond plaats op 14 november in de Bartokzaal, een markante plek in het plangebied. Kleinschalig van opzet, maar open voor iedereen. De bijeenkomst volgde snel op het groene licht voor het preferendumtraject en was inhoudelijk gezien vooral interessant voor betrokkenen. De bredere publiekswerving is om die redenen gereserveerd voor het eerste stadsdebat. Voor de startbijeenkomst zijn betrokkenen en stakeholders gericht uitgenodigd. Er is gekozen voor een laagdrempelige, informele sfeer (dans, vraaggesprek met eigenaresse Bartok, inleidende Av-productie over het plangebied door jonge Arnhemse videokunstenaars) om de verandering van toonzetting in het spreken over het Havenkwartier te onderstrepen. 'Eenzijdig zenden door de gemeente' is tot een minimum beperkt. Het programma was overwegend vraaggestuurd en niet aanbodgestuurd: na een korte inleiding konden bezoekers informatie halen bij vier kraampjes:

- I. Het gebied nu, het plan, de kaders van de vraag
- II. De procedure van de stadsdialoog, het preferendum
- III. Ervaringen van elders: de lessen van Leeuwarden
- IV. Referentiebeelden van havens aan de Rijn door CASA

Afsluitend zijn plenair zijn vragen en gesprekken bij de kraampjes teruggekoppeld, en zijn hartenkreten geïntervieweerd ten aanzien van de stadsdialoog.

1.3.2 Mobiele teams

Doelstellingen

- Verzamelen van meningen en ideeën: 'wat vindt u belangrijk in het Havenkwartier, hoe moet het worden volgens u?'
- Informeren over uitgangspunten, kaders
- Informeren over procedure
- Creëren van rumoer, zichtbaarheid
- Uitnodigen tot verdere deelname aan stadsdialoog, meegeven 'debat is van de stad'
- Persmoment

Doelgroep

Inwoners van Arnhem; in totaal zijn 162 vraaggesprekken gevoerd.

Vorm

Een grote tent op drukke locaties in de stad, met muzikale ondersteuning voor sfeer en aandacht. Mensen kunnen inlopen, er is informatiemateriaal en er zijn vertegenwoordigers van het projectteam voor het beantwoorden van vragen en een gesprek. Ze worden uitgenodigd om de 'Havenkwartiertest' te doen. In de tent staan drie laptops met een zogenaamde beeldentool. Mensen worden één-op-één bevraagd over wat zij wenselijk en belangrijk vinden in het Havenkwartier. Dat gebeurt aan de hand van sets met steeds vier beelden, waar mensen uit kunnen kiezen. Het vraaggesprek neemt ongeveer vijf tot zeven minuten in beslag en wordt geleid door externe interviewers die motieven en overwegingen bij de keuzes noteren.

Locatie

De mobiele teams hebben tussen november 2006 en januari 2007 op vier (winkel)locaties gestaan: op het Jansplein op zaterdag 25 november, in winkelcentrum Kronenburg (Arnhem-Zuid) en winkelcentrum Presikhaaf op zaterdag 9 december en tenslotte in het Musiskwartier op zaterdag 6 januari. Voor deze locaties is gekozen vanwege het openbare karakter, het relatief brede publiek en een groot aantal passanten. Door te spreiden in tijd en plaats is geprobeerd het bereik van de mobiele teams zo groot mogelijk te maken en ook bewoners en bezoekers van 'verder gelegen stadsdelen' te betrekken.

De beeldentool

Om de gesprekken met burgers te ondersteunen is gebruik gemaakt van een beeldentool: een set beelden die als aanjager van het gesprek fungeren. Die werkwijze heeft voor- en nadelen¹. Voornaamste bezwaar is dat de keuze van de beelden sturend kan werken in het gesprek: de geselecteerde beelden hebben invloed op waarover wel en niet wordt gesproken.

¹ De analyse in deze paragraaf is deels gebaseerd op onderzoek naar het gebruik van beelden bij complexe besluitvorming dat aan de Radboud Universiteit Nijmegen wordt verricht.

Bovendien is niet altijd duidelijk op welke gronden mensen een beeld aansprekend vinden of juist niet: dat kan in (onvermoede) details zitten. Daar staat een aantal voordelen tegenover:

- Beelden vergemakkelijken het gesprek over een relatief abstracte vraag: 'wat vindt u belangrijk en wenselijk in het Havenkwartier?'; beelden prikkelen en maken het makkelijker om voorkeuren onder woorden te brengen;
- De beeldentool biedt een aantrekkelijke werkvorm, die mensen nieuwsgierig maakt en de bereidheid vergroot om het gesprek aan te gaan;
- De beeldentool biedt de mogelijkheid om keuzes direct vast te leggen, en daarmee kwalitatieve informatie uit de gesprekken deels te kwantificeren;
- In de ontwikkeling van varianten voor het referendum rondom het stationsgebied in Utrecht zijn goede ervaringen opgedaan met de beeldentool.

Het bedrijf Total Identity was betrokken bij de inzet van de beeldentool in het Utrechtse referendum. Om de kosten te beperken en om snel aan de slag te kunnen gaan, is het format van die beeldentool gebruikt: dat betekent dat de beelden alleen in een stramien van 8 sets van 4 foto's konden worden aangeboden. Er is voor gekozen om twee versies te hanteren om binnen dat stramien zoveel mogelijk variatie in de beelden te kunnen gebruiken, en per dimensie verschillende alternatieven te bieden. Dat ging ten koste van de onderlinge vergelijkbaarheid, maar leverde in kwalitatieve zin weer nieuwe informatie op. Het uitgangspunt van zoeken naar variatie in voorkeuren gaf hier de doorslag.

De dimensies in de beeldentool zijn een uitwerking van de inhoudelijke scope van de stadsdialoog. Uitgangspunt bij de selectie van beelden per dimensie was het opzoeken van contrasten. De beelden die per dimensie zijn geselecteerd, zijn uiteindelijk tot stand gekomen op basis van 3 invalshoeken:

- Eerdere ervaringen en de bestanden van Total Identity;
- Brainstorming binnen het projectteam;
- Onderzoek waarin preferentierichtingen bij de inrichting van een ruimte werden geïventariseerd.

Om de nadelen van het werken met beelden zoveel mogelijk te beperken zijn de interviewers gebriefd op het zoeken naar motieven: het doel was te weten te komen waarom mensen voor een bepaald beeld kozen - welke impliciete of expliciete motieven daarbij werden gehanteerd. In dit doorvragen schuilt uiteindelijk de voornaamste waarde van het gesprek aan de hand van de beeldentool.

De twee sets zijn terug te vinden in bijlage I.

1.3.3 Stadsdebat I donderdag 7 december 2006 2000-2200

Doel

- Informeren over uitgangspunten, kaders van de plannen voor het Havenkwartier
- Informeren over procedure van stadsdialoog en referendum
- Inventariseren van voorkeuren, koppeling aan mobiele teams
- Koppeling met plannenmaker
- Toonzetten: tweezijdigheid, 'debat is van de stad'
- Persmoment

Sleutelthema

De stad aan het woord: wat vindt u belangrijk?

Doelgroep

'Bredere' Arnhemse bevolking, inhoudelijk betrokkenen, stakeholders, pers, projectteam plannenmakers; er waren rond de 100-120 mensen aanwezig.

Vorm en verloop

De startbijeenkomst vond plaats op 7 december in het Stadhuis. Werving vond plaats via mailbestanden van het projectteam, annonces in de huis-aan-huis-kranten, website en posters op drukbezochte plaatsen in de stad. Open voor iedereen. Na een interactieve plenaire aftrap (gesprekken met het publiek) vond een inhoudelijke inleiding plaats door de projectmanager Rijnboog (met name om uitgangspunten, grenzen en speelruimte te delen) en een interview met wethouder Hoeffnagel, verantwoordelijk voor het bewaken van de procedure. Hoofdelement van de avond was het 'hoekengesprek': aanwezigen verdeelden zich over vier hoeken. In elke hoek stond een gespreksleider, vertegenwoordigers van het projectteam en van de werkgroep varianten. Bij iedere groep was een notulist aanwezig. Voor dit opsplitsen van de deelnemers in een 'kleiner verband' werd gekozen om ondanks de relatief grote groep individuele bijdrage van alle aanwezigen mogelijk te maken, en een laagdrempelige koppeling met de plannenmakers te faciliteren. In de vier groepen werd in ongeveer 45 minuten het gesprek gevoerd aan de hand van een indikking van de beeldentool, op vier dimensies:

- Sfeer
- Activiteiten
- Haven
- Bebouwing

In het gesprek gezocht naar verschillen en niet naar consensus. Minderheidsstandpunten kregen dezelfde status als punten die vaker werden genoemd. Net als bij de mobiele teams werd er doorgevraagd op het waarom: wat zijn de achterliggende zorgen en wensen. Daarnaast werden zoveel mogelijk concrete ideeën genoteerd.

Door groepsgewijs het gesprek aan te gaan, kunnen mensen van elkaars standpunten kennismaken, en ontstaat er gevoel voor wat de overeenkomsten en ook de verschillen zijn. Dat er duidelijke verschillen zijn, werd op 7 december wel duidelijk, maar ook een aantal gedeelde wensen naar voren – zoals bijvoorbeeld het punt 'contact met het water'.

In een plenaire discussie vanuit de vier groepen werden belangrijke punten en hete hangijzers gedeeld en verder besproken. Daarbij kwamen ook de plannenmakers aan het woord – zij gaven een eerste reactie op wat ze hadden gehoord. Tijdens de plenaire afsluiting lieten overigens ook tegenstanders van het Havenkwartier en het referendum zich horen.

1.3.4 Flitssessies

Doelstellingen

- Aanhaken en bevragen van specifieke groepen in de stad
- Verzamelen van meningen en ideeën: 'wat vindt u belangrijk in het Havenkwartier, hoe moet het worden volgens u?'
- Informeren over uitgangspunten, kaders
- Informeren over procedure
- Creëren van rumoer, zichtbaarheid
- Uitnodigen tot verdere deelname aan stadsdialoog, meegeven 'debat is van de stad'

Doelgroepen

- Specifieke groepen die nog niet 'gehoord' zijn of groepen met een sleutelpositie in de stad en / of de ontwikkeling van het Havenkwartier
 - o Jongeren / studenten bouwkunde (december)
 - o Ouderen (januari)
 - o Creatieve sector (januari)
 - o Opinieleiders / netwerken (januari)
 - o Binnenstadondernemers (januari)
 - o Cultuursector (januari)

Vorm en verloop

Flitsessies: korte bijeenkomsten (een uur tot anderhalf uur) 'op locatie', in kleinere groepen. De open vraag 'wat vindt u wenselijk en belangrijk in het Havenkwartier' stond daarin centraal. Na een korte kaderstellende aftrap door een vertegenwoordiger van het projectteam werd de discussie gestart. Daarbij werd een ingedikte versie van de beeldentool in powerpointvorm gebruikt als aanjager van het gesprek. Meer nog dan bij de mobiele teams golden deze beelden als opstap voor de discussie in de groep. In de groepen werden meningen naast elkaar gezet en gezocht naar contrasten en verschillen. De gesprekken eindigden in de meeste gevallen met 'hartenkreten': een vraag naar wat deelnemers de plannenmakers echt op het hart zouden willen drukken. Bij iedere flitsessie was een notulist aanwezig.

1.3.5 Stadsdebat II (werkatelier) woensdag 17 januari 2007 1600-2200

Doel

- Informeren over voortgang stadsdialoog
- Tonen van koppeling ontwikkeling varianten met stadsdialoog
- Tonen van 'work in progress' vanuit werkgroep varianten: presentatie van acht voorlopige varianten
- Informeren over procedure van stadsdialoog en referendum
- Informatie-uitwisseling tussen Arnhemmers en plannenmakers
- Peilen van reacties op acht voorlopige varianten

Sleutelthema

Dit is de stand van zaken nu, dit hebben we tot dusver opgepikt uit de gesprekken in de stad. Zijn we op de goede weg?

Doelgroep

Bredere Arnhemse bevolking, inhoudelijk betrokkenen, stakeholders, pers, projectteam plannenmakers. Het werkatelier was in twee ronden verdeeld: bij iedere ronde waren rond de 120 mensen aanwezig.

Vorm en verloop

De startbijeenkomst vond plaats op 17 januari in het Hoofdkwartier. Werving vond plaats via mailbestanden van het projectteam, annonces in de huis-aan-huis-kranten, website en posters op drukbezochte plaatsen in de stad. Daarnaast zijn de flitsessies benut om via de deelnemers nieuwe netwerken aan te boren.

In verhouding tot het eerste stadsdebat lag het accent tijdens dit tweede debat veel meer op het brengen van informatie; dat gold voor het presenteren van de acht varianten, maar ook voor de 3 workshops / colleges die werden aangeboden, rondom de thema's cultuur, water / techniek en preferendumprocedure. De bijeenkomst bestond uit twee rondes, een in de middag en een in de avond. In het middagprogramma was ook een wandelexcursie door het plangebied opgenomen.

In de grote zaal van het Hoofdkwartier stonden de acht voorlopige varianten op panelen in contrasterende sets opgesteld. Bij binnenkomst konden deelnemers alvast langs de varianten struinen. Ook alternatieve, externe plannen en schetsen hadden in plek in de grote zaal. Aan de hand van vraaggesprekken en een presentatie werden in een kort plenair deel de stand van zaken ten aanzien van het project en de eerste signalen uit de stadsdialoog gepresenteerd. Daarin waren de laatste mobiele teamsessie en de laatste flitsessies nog niet meegenomen. Vervolgens werden de acht voorlopige varianten toegelicht, werden de achtergronden bij de totstandkoming van de varianten doorgenomen, en werd de verbinding gelegd met de stadsdialoog.

Na het plenaire deel konden deelnemers zich laten bijpraten (door leden van de werkgroep varianten) over de acht voorlopige varianten. Opmerkingen en commentaar werden genoteerd en geïventariseerd voor latere plenaire terugkoppeling.

Aansluitend vonden de 'colleges' plaats in subzalen. In de sessie Cultuur werd een visie gepresenteerd op de rol van cultuur in het Havenkwartier, met ruimte voor discussie. In de sessie Water / Techniek werd stilgestaan bij (technische) problemen, mogelijkheden en onmogelijkheden rond waterstand, sluisen et cetera. In de sessie Preferendum werden kansen en valkuilen van referenda uiteengezet, en werd ingegaan op de procedurele kant van het preferendum rond het Havenkwartier.

Na de sessies vond een plenaire terugkoppeling plaats, waarin werd ingegaan op de gesprekken in de sessies en op de vragen, reacties en signalen die de plannenmakers naar aanleiding van de presentatie van de acht varianten hadden gekregen.

2 Bevindingen

De stadsdialoog is inhoudelijk gezien gericht op het opsporen van preferenties (wat willen Arnhemmers in het gebied) en het verkrijgen van inzicht in de onderwerpen die het meest relevant zijn – wat gaat mensen aan het hart, wat vinden ze belangrijk. Bovendien is het van belang in beeld te krijgen over welke onderwerpen overeenstemming bestaat, en over welke onderwerpen de meningen uiteen lijken te lopen.

2.1 Verantwoording

De stadsdialoog is geen kwantitatief, representatief onderzoek. Dat was ook niet de opzet: de dialoog heeft naast de inhoudelijke immers ook procesmatige doelstellingen, die met bijvoorbeeld schriftelijk onderzoek niet gerealiseerd zouden kunnen worden. Het materiaal van de stadsdialoog is overwegend kwalitatief van aard – dat wil zeggen, het biedt eerder inzicht dan overzicht. Dat heeft gevolgen voor de analyse; uitspraken over de mate van relevantie, en de mate waarin overeenstemming dan wel verschil van mening bestaat zijn indicatief, al biedt het relatief grote aantal deelnemers wel een basis voor kwantificering. Anders gezegd: het is mogelijk tendensen te benoemen, maar niet om exacte uitspraken te doen van de aard ‘30% van de Arnhemmers vindt dat’.

Voor de analyse zijn de verslagen van het eerste stadsdebat en de zes flitsessies gebruikt, en de rapportage die Vermeulen / Total Identity van de inzet van de mobiele teams heeft gemaakt.

De analyse van de flitsessies en het stadsdebat bestond uit drie onderdelen:

- Een clustering van uitspraken, op grond van achterliggende dimensies;
- Een indicatie van de relevantie van onderwerpen op basis van aantal malen dat ze genoemd zijn, de spreektijd die er aan onderwerpen is besteed en de intensiteit waarmee ze zijn besproken;
- Een indicatie van de mate van overeenstemming op basis van inhoudelijke analyse (zijn preferenties tegengesteld) en discussie tijdens de sessies.

Voor de clustering zijn uitspraken over preferenties uit de flitsessies op een rij gezet, in dimensies onderverdeeld, en toebedeeld aan de categorieën. Het overzicht van deze voorstructurering vindt u in bijlage I.

De rapportage van Total Identity bevat een procentueel overzicht van de keuzes die per set van vier door de respondenten zijn gemaakt, en kwalitatieve informatie over motieven voor of tegen een bepaald beeld in de vorm van quotes. Ook wordt een kwantificering gegeven van de kernachtige typering van respondenten (mijn Havenkwartier is...) die zij aan het eind van het gesprek gaven - aan de hand van de collage van de door hen geselecteerde beelden. Van deze rapportage is een inventarisatie gemaakt van de thema's die per set zijn besproken, en is per set een analyse gemaakt van issues - wat zijn de relevante onderwerpen, en wat zijn de tegenstellingen. Deze analyse vindt u in bijlage II.

In de onderstaande paragraaf volgt de gecombineerde analyse van de flitsessies/stadsdebat en de mobiele teams.

2.2 Gesprekscategorieën

Om de uitspraken beter hanteerbaar te maken zijn ze onderverdeeld in zes categorieën. Hieronder volgt een korte toelichting.

1. Concept / identiteit
Het gaat hier om het grotere geheel; de rol die het Havenkwartier speelt in en voor de stad, de 'totaalbeleving' die de bezoeker/gebruiker in het gebied ervaart, en de uitgangspunten bij inrichting en vormgeving.
2. Functies
Wat moet je in het Havenkwartier kunnen doen? Welke activiteiten moet het Havenkwartier mogelijk maken? Welke mix van cultuur, winkelen, wonen, werken, horeca?
3. Ruimtelijke dimensie
Hoe moet de ruimtelijke ervaring zijn, de maat en concrete inrichting en plaatsing van ruimtelijke elementen (los van hun architectuur en materialen).
4. Architectuur / gebouwen
Hoe zien de ruimtelijke elementen er uit? Welke architectuur, stijl, welke materialen en afwerking?
5. Waterbeleving
Het gaat hier om de rol van water, en de manier waarop water wordt gebruikt en ervaren.
6. Aandachtspunten
Zorgen, vragen, kritische opmerkingen ten aanzien van de plannen voor het Havenkwartier.

Hieronder wordt per categorie uitgewerkt welke onderwerpen er aan bod zijn geweest in de gesprekken. Daarmee wordt de bandbreedte van de gesprekken weergegeven. Per gesprekscategorie volgt dan een beschrijving van de aandacht die de verschillende onderwerpen hebben gekregen, en wordt ingegaan op de vraag in hoeverre er sprake was van overeenstemming over het onderwerp.

2.2.1 Concept / identiteit

Thema	Typering
<u>Concept / Identiteit</u>	
Arnhem op de kaart	de wens om Arnhem buiten de stadsgrenzen te profileren
Grootstedelijke ambitie	het verlangen naar meer grootstedelijk karakter van de stad
Onderscheidend, gewaagd	iets anders doen, opvallen, lef tonen
Gebaar, trekker	een opvallend, herkenbaar element in het gebied plaatsen
Complementair	iets toevoegen wat er nog niet is
Stadshart	de wens om van het Havenkwartier het nieuwe stadshart te maken
Stedelijke dynamiek	de behoefte aan een levendig, bruisend gebied
Allure, aanzien	Zorg voor kwaliteit, luxe, bijvoorbeeld afgezet tegen Korenmarkt
Variatie	Zorg voor diversiteit, afwisseling in aanbod en vorm
Arnhem blijft Arnhem	de wens om wat er is te behouden en versterken
Bijkomen	Maak het gebied een rustpunt in de stad
Kleinschalig	Zorg voor een menselijke maat, met ruimte voor kleine initiatieven
Organisch	De ontwikkelingen moeten niet gestuurd, langzaam groeiend

Thematisch	Geef een specifiek thema of signatuur aan het gebied
Cultuurstad	Een relatie leggen met de cultuurtraditie van Arnhem
Doelgroepgericht	Richt het op jongeren, studenten, ouderen
Niet voor de massa	Richt het op doelgroepen met een bepaalde status
Voor iedereen	Richt het op een divers publiek, een lage drempel
Creatieve stad	Met het gebied inhaken op de creatieve industrie in Arnhem
Natuurstad	Een relatie leggen met de natuur, Rijn, parken, Veluwe
Historische relatie	Een relatie leggen met de geschiedenis
Toekomstgericht	Inspelen op de toekomst, een brug slaan naar de toekomst
Haalbaarheid	Investering en rendement

Vaak genoemd en besproken, zowel in de mobiele teams als in de flitsessies: het punt van levendigheid. De meeste mensen verwachten stedelijke dynamiek. Het Havenkwartier moet levendig zijn, gezellig, bruisend. Dat uit zich in veel mensen op straat, terrasjes, activiteiten ('veel te doen') en afwisseling en variatie. Tegelijkertijd is er een duidelijke onderstroom – blijkt ook in de mobiele teams - voor een 'andere' stedelijkheid: dat is het Havenkwartier als een plek om te ontspannen, mensen te kijken, van het uitzicht te genieten, aan het water te picknicken.

Een intense onderliggende discussie wordt gevormd door de stroming die vindt dat Arnhem zich met het Havenkwartier moet onderscheiden en verder op de kaart moet worden gezet (in de regio, landelijk en zelfs internationaal) en een andere stroom die meer als ondertoon heeft dat Arnhem vooral zichzelf moet blijven, en niet teveel pretenties moet hebben. 'Arnhem op de kaart' wordt inhoudelijk door de respondenten vaak gekoppeld aan een grootstedelijke ambitie ('je mag voelen dat het een stad is') en aan de wens om iets anders, onderscheidend en vernieuwend te doen in Arnhem, en in mindere mate, het tonen van lef en het maken van een gebaar. De stroming 'Arnhem blijft Arnhem' lijkt eerder gekoppeld aan de wens om Arnhem te versterken, op een meer bescheiden schaal, vooral voor Arnhem zelf, door voort te bouwen op wat er al is.

De doelgroepen zijn een minder vaak besproken thema in de flitsessies en het stadsdebat: veelal is het uitgangspunt dat het gebied voor iedereen is; een enkeling noemt – vanuit een kwaliteitsstreven – dat het geen gebied moet zijn voor de grote massa. In de mobiele teams komt naar voren dat er mensen zijn die vinden dat het Havenkwartier vooral gericht moet zijn op jongere mensen en studenten, vanwege de dynamiek die zij meebrengen. Ook hier geldt echter dat een meerderheid denkt aan een zo breed mogelijke, diverse doelgroep.

De wens voor een zeker aanzien en allure lijkt breed gedeeld: het is een minder vaak besproken thema, maar veel mensen verwachten van het toekomstig Havenkwartier een kwaliteitsuitstraling.

Ook minder intens: de discussie over thematische invulling. Mensen pleiten voor het leggen van een relatie met iets wat Arnhem kenmerkt, om daarmee het gebied een duidelijk profiel te geven: met de geschiedenis (hetgeen voor een deel eerder past bij 'Arnhem blijft Arnhem') maar ook met de cultuurtraditie, hetgeen ook en meer toekomstgerichte ondertoon kan hebben. Andere thema's waaraan wordt gerefereerd: de verbinding met Arnhem als natuurstad, en Arnhem als creatieve stad. Tegenover 'thematisch' staat een meer organische kijk; 'laat het langzaam groeien, en langs een meer natuurlijk weg een karakter krijgen'. Die organische kijk past ook deels bij 'Arnhem blijft Arnhem': een keuze voor het inbedden in het bestaande karakter, en een meer geleidelijke, kleinschaligere weg van verandering. Het lijkt ook een vraag om rekening te houden met de toekomst, gevoed door vrees dat met een hele

specifieke inrichting en thematiek het gebied in de toekomst weinig flexibel is, en aantrekkingskracht verliest.

Mensen hebben tijdens de flitssessies relatief weinig gesproken over de investeringen, rendement en haalbaarheid; in de mobiele teams zijn wel een aantal malen zorgen geuit over de kosten. Daarin is een onderscheid tussen aan de ene kant (en vaker geuit) maak kleine bescheiden stappen, denk aan de haalbaarheid en doe ‘geen gekke dingen’ en aan de andere kant ‘investeer, ga ervoor en kijk niet teveel naar de centen’.

2.2.2 Functies

Thema	Typering
<i>Functies</i>	
Wonen	
Winkelen	
Werken	
Cultuur	Hieronder ook bibliotheek, ateliers
Horeca	
Clusteren	Een functie concentreren, zoals cultuur
Mixen / Spreiden	Zorgen voor spreiding in de stad
Variatie, mix	Zorgen voor een mix van functies
Samenhang	Zorgen voor samenhang tussen de functies in het gebied
Openbare ruimte	Zorgen voor openbare ruimte
Ontspannen	Je moet je kunnen ontspannen
Ontmoeten	Je moet er mensen kunnen ontmoeten
Flaneren	Je moet er kunnen wandelen, zien en gezien worden
Verblijven	Je moet er langere tijd door kunnen brengen
Stadshart	Het Havenkwartier moet het nieuwe hart van de stad worden
Beleven	Er moet wat te beleven zijn

De discussie over de functies is vooral een discussie over accenten. Uit de gesprekken spreekt dat mensen verwachten en begrijpen dat cultuur een belangrijke rol zal spelen. Dat wordt ook in verband gebracht met Arnhem als cultuurstad en creatieve stad, en door veel mensen ondersteund. Daarbij wordt vaak om ruimte gevraagd om kleinschaligere vormen van cultuur, met ateliers, kleinere zalen, straattheater. Een buitenconcert kan, maar grootschalig vermaak past beter bij de Rijnhal en Gelredome, lijkt een ondertoon. Tegelijkertijd verheugen mensen zich ook op terrassen, op eten en drinken aan het water, en op een kleinschalig, gevarieerd winkelaanbod. In mindere mate geldt dat voor woonfuncties, en in nog mindere mate voor werken. Voor de meeste mensen lijkt een mix van functies het meest aantrekkelijk te zijn.

Vaak wordt daarbij complementariteit als criterium gehanteerd: het Havenkwartier moet activiteiten mogelijk maken die elders in de stad nog onvoldoende mogelijk zijn, en geen dingen ‘overdoen’. Mensen verschillen echter van mening over ‘wat er al genoeg is’ in de stad. In de mobiele teams komt hier een lichte tegenstelling naar boven tussen meer rustige, ontspannen activiteit, en meer prikkelende dynamische. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het relatief groot aantal mensen dat bijvoorbeeld bij wateractiviteiten kiest voor relaxen, of van een mooi

uitzicht genieten. Tenslotte is flaneren, mensen ontmoeten in een openbare ruimte is een duidelijke wens.

2.2.3 Ruimtelijke dimensie

Thema	Typering
<i>Ruimtelijke dimensie</i>	
Grootte, schaal	Wensen ten aanzien van de totale maat van de bebouwing
Hoogte	Wensen ten aanzien van de hoogte van de bebouwing
Watervorm	De vorm en de werking van het water / de haven
Open, weids	De behoefte aan ruimtelijkheid, weidsheid, transparantie
Geborgen / intiem	Ingebed, geborgen door de bebouwing
Uitzicht	De wens om van je af / ver te kunnen kijken
Mix, variatie	De behoefte aan variatie in vormen, hoogte, schaal

De wens om niet te grootschalig, niet te hoog te bebouwen in het Havenkwartier overheerst. Er bestaat - zo blijkt vooral uit de mobiele teams - weerstand tegen grote, aaneengesloten blokken, en gebouwen die sterk domineren. In de commentaren komt naar voren dat de weerstand tegen mengvormen veel minder groot is: bijvoorbeeld in de vorm een dominant gebouw naast meer ingetogen oorspronkelijke bebouwing, of een grotere naast een kleinere schaal. Variatie is een vaak terugkerend thema. Een duidelijke tegenstelling tenslotte die frequent aan bod komt is het onderscheid tussen een meer weidse, open inrichting, en een meer geborgen, intieme manier van bebouwen. Ten aanzien van de vorm van de waterpartij/ de haven komen niet veel ideeën naar voren.

2.2.4 Architectuur / bebouwing

Thema	Typering
<i>Architectuur / bebouwing</i>	
Kwaliteit	De wens om niet te bezuinigen op ontwerp en materialen
Ingetogen, gematigd	Voorkeur voor een sobere, rustige stijl zonder veel franje
Toegankelijk, uitnodigend	
Modern	
Historiserend / klassiek	Voorkeur voor gebouwen met een meer traditioneel of klassiek karakter, soms in een expliciete retrostijl
Speels	
Architectonisch	Wens van sprekende, vernieuwend architectuur
Groen	Aanwezigheid van groen
Variatie, mix	Afwisseling van stijlen, van oud en modern bijvoorbeeld

Het meest besproken en controversieel is de tegenstelling tussen een stijl die voortbordurt op het verleden, bijvoorbeeld Oudhollands of een meer klassieke bouwstijl enerzijds, en een vernieuwende, moderne bouwstijl anderzijds. Binnen de mobiele teams heeft de historiserende stijl de voorkeur, maar roept ook veel weerstanden op. Dit is zeker ook gerelateerd aan de onderliggende stroom van Arnhem blijft Arnhem versus Arnhem op de kaart en een grootstedelijke ambitie. Veel meer overeenstemming is er over de wens om te variëren in stijlen. Ook verschil van mening, maar minder vaak besproken is er over de wenselijkheid van een wat levendigere, speelse stijl en meer sobere, ingetogen vormen.

2.2.5 Waterbeleving

Thema	Typering
<i>Waterbeleving</i>	
Wateractiviteit	Activiteiten op of in het water, sporten, varen
Bewegend water	Voorkeur voor stromend water, verval, fonteinen
Contact met het water	
Functionaliteit	Voorkeur voor functionele haven, echt in gebruik
Havenbeleving	Boten op het water, havenactiviteiten
Jansbeek	Verbinding met de Jansbeek

Verreweg het belangrijkste punt in deze categorie, en een van de belangrijkste punten uit de stadsdialoog, is de wens om contact te kunnen met het water. Mogelijk mede gevoed door de discussie over de waterhoogte die eerder met name via de pers is gevoerd. Mensen geven aan dat het water aanraakbaar, voelbaar en zichtbaar moet zijn: er moet echt sprake zijn van waterbeleving. Enige tegenstelling is er over het gebruik van het water. Als het een havenvorm is, is een vaker gehoorde mening, dan moet het ook echt een functionele haven zijn, met havenfaciliteiten. Maar niet iedereen is gecharmeerd van boten op het water. Sommigen denken aan watersporten; zwemmen, roeien, maar dat vinden anderen niet passen. Het leggen van een verbinding met de Jansbeek wordt een aantal malen genoemd, ook als een vertaling van een historische inbedding of van Arnhem natuurstad.

2.2.6 Aandachtspunten en ideeën

In deze paragraaf een overzicht van aandachtspunten en 'losse' ideeën:

- Je moet pleziervaart verleiden
- Economische aspecten meenemen
- Het moet wel geld opleveren
- Angst van mensen is teveel geld in Rijnboog, en niets meer voor de rest
- Denk aan het leefmilieu
- Geen plek waar zwervers gaan hangen
- Denk aan geluidsoverlast voor omwonenden
- Grootstedelijk betekent 24 uur per dag leven
- Zorg voor zitgelegenheid
- Denk eraan dat het vaak regent in Nederland
- Er zitten risico's aan mensen dicht op het water
- Maak het autovrij
- Niet doorkruisen door een drukke autoweg
- Hoe wordt de verkeersafvoer geregeld
- Er mag wel verkeer zijn, als je er maar geen last van hebt
- Parkeren is een probleem, centrale ligging
- Denk aan de loopafstand naar het station
- Denk aan logistieke bereikbaarheid
- De Weerdjesstraat moet een doorgaande weg blijven
- De Weerdjesstraat is een onderbreking
- Is er een optie in waar de Weerdjesstraat vervalt?
- Bereikbaarheid is belangrijk

- Fluctuerende waterstanden, hoe zit dat
- Creëer een binnen en een buiten
- Op winterdag moet het ook leuk zijn om er te vertoeven
- Kerkplein is een tochtgat, hou rekening met de wind
- Fonteinen, werken die wel
- Modern en gezellig sluiten elkaar niet uit
- Park en Rijntoren, eerst lelijk, maar Arnhem had ze nodig
- Zorg dat creatief Arnhem betrokken is bij de realisatie
- Een hypermodern ouderencentrum
- Kijk naar de kade in Emmerich
- Maastricht is een mooi voorbeeld
- Een schaakspel in de open lucht
- Drijvend plein op de haven met allerlei activiteiten
- Veerponten naar de overkant
- Buitenbioscoop, vast podium buiten
- Creëer functies op boten
- Maak dependances van Kröller Möller
- Doe iets met nieuwe media
- Maak gebruik van nieuwe materialen
- Bij een haven kun je veel met glas doen
- Glaswand als decor, nieuwe media
- Groen moet iets verrassends zijn, dat we niet al hebben
- Groen paradoxaal, bijvoorbeeld op dak

Over het geheel genomen kan worden gezegd dat vaak aandacht is gevraagd voor verkeer en verkeersafwikkeling in het gebied en de leefbaarheid (veiligheid, overlast). Daarnaast zijn er zorgen over de financiële haalbaarheid en betaalbaarheid, en wordt aandacht gevraagd voor het 'weersbestendig' maken van het gebied.

2.3 Totaalbeeld

Overwegend overeenstemming

De deelnemers aan de stadsdialoog vinden het belangrijk dat er bij de waterpartij in het Havenkwartier contact mogelijk is met het water. Er moet variatie zijn, en de activiteiten in het gebied moeten complementair zijn met activiteiten in de rest van de stad. Het moet een levendig, gezellig gebied worden. Levendigheid, gezelligheid, voor de meeste mensen betekent dat een prikkelende grootstedelijke dynamiek, voor anderen een meer relaxte, van ontspannen en mensen kijken. In het gebied mag de cultuurfunctie domineren en als dat gebeurt, vinden mensen het logische om het thematisch te koppelen aan Arnhem als stad van cultuur en creatie. Het gebied moet een kwaliteitsuitstraling krijgen. Belangrijk vinden mensen ook de variatie in schaal en stijl, en er bestaat weerstand tegen hoog en grootschalig bouwen.

Discussiepunten

Intense discussie vindt plaats over de vraag of het Havenkwartier nou het bestaande Arnhem moet doen behouden en versterken (Arnhem blijft Arnhem) of juist een nieuwe identiteit moet geven, verder moet profileren en onderscheiden in het land (Arnhem op de kaart). Die tegenstelling loopt gedeeltelijke parallel met het onderscheid tussen mensen die met het Havenkwartier Arnhem graag een meer grootstedelijk karakter willen geven, en mensen die graag een meer kleinschalige beleving in het gebied zouden willen zien. Ook is er discussie

de vraag of de ruimtelijke inrichting een meer weids, open karakter zou moeten hebben of juist meer intiem en geborgen bouwen.

Wat functies betreft verschillen mensen in hun voorkeuren ten aanzien van het aandeel van horeca, wonen en winkelen naast de cultuurfunctie. Intensieve discussie is er ook over de vraag of de architectuur meer modern zou moeten zijn of meer historiserend, en traditioneel. De flitsessies neigen meer naar het eerste, en de mobiele teams meer naar het laatste. Ook onderwerp van discussie, maar minder intensief: de manier waarop het water gebruikt moet worden, de vraag of er al dan niet een trekker / een gebaar moet worden gemaakt en het onderscheid tussen een meer ingetogen sobere, en een meer speelse sprekende stijl van bouwen.

Het onderstaande kwadrant positioneert verschillende thema's langs de verticale lijn op een continuüm van vaker besproken en minder vaak besproken, en langs de horizontale lijn op een continuüm van meer overeenstemming tot controverser. Met name de onderwerpen in de bovenste vakken zijn onderwerpen waarmee in de planvorming rekening zal moeten worden gehouden: ze gaan de Arnhemmers aan het hart. De thema's in het vak rechts boven vragen nadrukkelijk om verdere dialoog met of nadere keuzes vanuit de stad.

Al met al heeft de stadsdialoog zicht gegeven op onderwerpen die Arnhemmers in verband brengen met het Havenkwartier, en zijn er duidelijk verschillen en overeenkomsten aan het naar voren gekomen die relevant zijn als inbreng bij de realisatie van het Havenkwartier.

	Meer overeenstemming	Meer controverser
Vaker besproken	<p>Contact met water</p> <p>Complementair</p> <p>Variatie</p> <p>Allure, aanzien</p> <p>Grootte, schaal</p> <p>Stedelijke dynamiek (Rust)</p> <p>Cultuurfunctie</p> <p>Cultuurstad</p> <p>Creatieve stad (Natuurstad)</p>	<p>Grootstedelijke ambitie Kleinschalig</p> <p>Modern Historiserend /traditie</p> <p>Historische relatie Toekomstgericht</p> <p>Aandee horeca, wonen, winkelen</p>
Minder vaak besproken	<p>Openbare ruimte</p> <p>Ontmoeten</p> <p>Flaneren</p> <p>Ontspannen</p> <p>Voor iedereen (Niet voor de massa</p> <p>Voor jongeren, Voor ouderen)</p> <p>Thematisch Organisch</p> <p>Clusteren Spreiden</p>	<p>Wateractiviteit</p> <p>Functionele haven</p> <p>Een trekker, gebaar</p> <p>Geen statement</p> <p>Ingetogen, sober</p> <p>Speels, sprekend</p>

Bijlage II Inventarisatie Flitsessies

In deze bijlage een overzicht van quotes uit de flitsessies en het eerste stadsdebat, en de labels en categorieën waar ze in zijn ondergebracht. De quotes zijn eerst per sessie ingedeeld, en uiteindelijk voor het totaaloverzicht gecategoriseerd.

Concept / identiteit

Uitgaan met cachet	Allure aanzien
Meer dan korenmarkt	Allure aanzien
Veel cachet	Allure aanzien
Hoger niveau dan korenmarkt	Allure, aanzien
Luxe en allure	Allure, aanzien
Geen kermis	Allure, aanzien
Geen betonnen dozen, maar allure en kwaliteit	Allure, aanzien
Geen kermis, daar moeten we niet naar toe	Allure, aanzien
Geen locatie voor fiets m d'r in	Allure, aanzien
Niet plat en commercieel	Allure, aanzien
Sjiek en aanzien	Allure, aanzien
Het moet bij Arnhem passen	Arnhem blijft Arnhem
Stijl moet bij Arnhem passen	Arnhem blijft Arnhem
We zijn een provinciestad	Arnhem blijft Arnhem
Arnhem is geen Rome of Parijs	Arnhem blijft Arnhem
Niet te ambitieus, het is een provinciestad	Arnhem blijft Arnhem
Niet om Arnhem op de kaart te zetten	Arnhem blijft Arnhem
Maar we doen het voor de Arnhemmers zelf	Arnhem blijft Arnhem
Ambitie is mooi, maar het moet niet te afstandelijk worden	Arnhem blijft Arnhem
Maar passend bij de omgeving	Arnhem blijft Arnhem
Wat is Arnhem?	Arnhem blijft Arnhem
Het moet een trekpleister worden	Arnhem op de kaart
Het is niet alleen voor de Arnhemmers	Arnhem op de kaart
Arnhem moet zeer knallend en onderscheidend worden, Arnhem en de wereld	Arnhem op de kaart
Japanners en Chinezen hier naar toe	Arnhem op de kaart
Als je toe wilt naar trots in Arnhem bereik je dat niet met ingetogen	Arnhem op de kaart
Niet kleinburgerlijk, we moeten iets doen dat uitsteekt	Arnhem op de kaart
Maak iets wat hot is, media-uitstraling	Arnhem op de kaart
Arnhem moet op de kaart staan	Arnhem op de kaart
Trek ook mensen van buitenaf	Arnhem op de kaart
Toeristen uit het buitenland trekken	Arnhem op de kaart
Arnhem moet de parel van Nederland worden	Arnhem op de kaart
Groen hebben we al	Complementair
We moeten de stad completer maken, geen detailhandel	Complementair
Musiskwartier is meer van hetzelfde uit de binnenstad, dat moet niet	Complementair
Groen hebben we al genoeg	Complementair
Er moet contrast in de stad	Complementair

iets toevoegen aan de stad	Complementair
Maak iets dat we nog niet kennen	Complementair
Creatieve stad is de enige toekomstwaarde	Creatieve stad
We komen op als kunststad, zorg voor aantrekkelijk gebied creatieven	Cultuurstad
Hou de kunstenaars van Artez hier	Cultuurstad
Arnhem als parel van het oosten, als culturele stad, breng dat terug	Cultuurstad
DE stempel cultuur creatie moet je er keihard opdrukken	Cultuurstad
Arnhem moet niet van de wederopbouw zijn, maar van cultuur	Cultuurstad
Noodzaak van een trekker aan de haven	Gebaar, trekker
Maak een groot gebaar	Gebaar, trekker
Muis gaat op in omgeving, hoort daar. Hier past een gebaar	Gebaar, trekker
Een groot ding om een punt te maken, maar ook meer er naast	Gebaar, trekker
Maak een goed gebaar	Gebaar, trekker
Een icoon is ok, maar niet de hele haven, meerdere functies	Gebaar, trekker
Het effect van een ding moet niet te groot zijn, zodat het alles eromheen raakt	Geen gebaar
De haven zelf is het grote gebaar	Geen gebaar, trekker
Het moet sprekend zijn	Onderscheidend, gewaagd
Maak het uniek, flitsend	Onderscheidend, gewaagd
Niet voor de handliggend	Onderscheidend, gewaagd
Het mag markant zijn	Onderscheidend, gewaagd
Durf	Onderscheidend, gewaagd
Niet bang zijn voor het onbekende, voor nieuwe vormen	Onderscheidend, gewaagd
Kijk niet naar de centen, steek je nek uit. We moeten ervoor naar Arnhem	Onderscheidend, gewaagd
Het moet verbazen en overbluffen	Onderscheidend, gewaagd
Er zijn KFC's zat in Arnhem, gewaagde keuze, niet voor het grote geld	Onderscheidend, gewaagd
Lef	Onderscheidend, gewaagd
Het moet groots, bombastisch	Grootstedelijke ambitie
Arnhem is nog geen stedelijk gebied, laat die allure er komen	Grootstedelijke ambitie
Heel ver gaan, oprekken naar meer stedelijk	Grootstedelijke ambitie
Het grootstedelijke is aantrekkelijker voor meer doelgroepen	Grootstedelijke ambitie
onderscheidt van het groene noorden, grootstedelijk	Grootstedelijke ambitie
Voeg iets grootstedelijks toe	Grootstedelijke ambitie
Het is hier niet stedelijk genoeg	Grootstedelijke ambitie
Geen kopie maken van wat we denken te moeten zijn, authentiek	Historische relatie
Weerdjesstraat onder water, stroom van a naar b, is historisch logisch	Historische relatie
Niet forceren, authentiek houden	Historische relatie
Verkeer moet passen bij cultuur, hoe je leeft	Historische relatie
Rekening houden met de historie van Arnhem	Historische relatie
Doe iets met de historie	Historische relatie
Net als doesburg, het oude historische terug te vinden in de haven	Historische relatie
iets doen met de historie, veen en klei	Historische relatie
Jansbeek zit in de genen van Arnhem	Historische relatie
Koester wat je al hebt	Historische relatie
Combineer geschiedenis en modern	Historische relatie
Dit is geen nieuw terrein, er zijn veel dingen door elkaar heen gevlochten	Historische relatie
iets toevoegen aan de stad	iets nieuws toevoegen

Maak iets dat we nog niet kennen	Iets nieuws toevoegen
Arnhemse maat als je vanaf het noorden kijkt	Kleinschaligheid
Arnhem noord is kleinschalig, Arnhem zuid is grootschalig	Kleinschaligheid
Arnhemse maat houden	Kleinschaligheid
Support ook kleine ondernemer en initiatieven	Kleinschaligheid
Houd het menselijk	Kleinschaligheid
Arnhem is een stad voor wonen met groen	Natuurstad
Trots zijn op de rivier	Natuurstad
De rivier centraal	Natuurstad
Zorg voor verbinding met de meluwe	Natuurstad
Arnhem is parkstad, met veel groen, moet verbinding mee worden gelegd	Natuurstad
Arnhem moet zich ontwikkelen tot Arnhem aan de Rijn	Natuurstad
Geen pretpark waar hordes mensen op af komen	Niet voor de massa
Het moet voor hippen, cosmopolieten worden	Niet voor de massa
Niet voor de grote massa	Niet voor de massa
Het moet zich vormen	Organisch
Je kunt het niet vol stoppen met functies	Organisch
Geef het onverwachte een kans	Organisch
Niet te netjes, gepland	Organisch
Oorspronkelijke weefsel in tact laten, niet te grote schaal	Organisch karakter
Organische groei	Organisch karakter
Een stempel is masterplan gedachte, moet organisch	Organisch karakter
Ingetogen, met woonfuncties, veilig	Rustig, ingetogen
Weinig activiteiten, primair een woongebied	Rustig, ingetogen
Niet teveel mensen, wonen beetje horeca	Rustig, ingetogen
Het moet een samenhangend geheel zijn, geen schouwburg	Samenhang
Wordt de haven nu een centrum? Ik heb het gebied nooit als centrum gezien	Geen Stadshart
Maakt binnenstad groter	Stadshart
Het moet het centrum van het centrum worden	Stadshart
Kloppend hart van de stad	Stadshart
De stad roept	Stedelijke dynamiek
Levendig	Stedelijke dynamiek
Zorg voor levendigheid, veel mensen	Stedelijke dynamiek
Zorg voor beweging afwisseling	Stedelijke dynamiek
Zorg voor leven in de brouwerij	Stedelijke dynamiek
Maak het niet statisch	Stedelijke dynamiek
Het moet ook 's avonds levendig zijn	Stedelijke dynamiek
Niet rust en stilte	Stedelijke dynamiek
Levendigheid	Stedelijke dynamiek
Het is al een rustig gebied, er moet meer leven komen	Stedelijke dynamiek
We moeten hard werken om het levendig te krijgen	Stedelijke dynamiek
Het moet er bruisen	Stedelijke dynamiek
Arnhem kan wel wat gebruik gebruiken	Stedelijke dynamiek
Arnhem moet meer gaan leven	Stedelijke dynamiek
Dynamisch, bruisend	Stedelijke dynamiek
Geen metropool, maar de maat van Antwerpen	Stedelijke dynamiek

Eenheid, duidelijk signaal	Thematisch
Een centrum rondom een thema	Thematisch
Duidelijk kiezen, of knallen, of het rustig houden	Thematisch
Maak het een duidelijke plek	Thematisch
Geen te dominerende elementen plaatsen, multifunctioneel	Toekomstgericht
Denken in 21e eeuw	Toekomstgericht
Laat het aansluiten op de toekomst van Arnhem	Toekomstgericht
Houd rekening met wat er in de toekomst aan zit te komen	Toekomstgericht
Duurzaam voor de toekomst	Toekomstgericht
Spektakel is over 30 jaar ook weer voorbij	Toekomstgericht
Streef naar diversiteit in plaats van eenheid	Variatie
Mix van lifestyles	Variatie
Meer variatie en nieuwe concepten maken een stad rijk	Variatie, complementair

Functies

Een soort cultuurcluster	Clusteren
Clusteren van cultuur, maak het een duidelijke plek	Clusteren
Bang: teveel in Havenkwartier, niks meer voor gele riddersplein straks	Complementair
Parkachtig hebben we al	Complementair
Niet teveel op deze kaart	Complementair
Niet iets ergens anders wegtrekken	Complementair
Haal de loop niet uit het bestaande	Complementair
Nieuw museum, cultuur	Cultuur
Musea, beeldende kunst	Cultuur
Schouwburg	Cultuur
Er moet cultuur gemaakt worden	Cultuur
Een goede popzaal is belangrijk	Cultuur
Galleries, laat mensen blijven en kijken, winkels niet overheersen	Cultuur
Iets nieuws, niet alleen winkels. Schouwburg, galleries	Cultuur
Veel cultuur	Cultuur
Kleinschalige culturele activiteiten	Cultuur
Grootschalige culturele activiteiten	Cultuur
Ateliers	Cultuur en creatie
Kiosken aan de winkels	Cultuur en winkels
Je moet er kunnen flaneren langs het water	Flaneren
Geen kantoren maar wonen, en cultuur, horeca	Geen kantoren
Geen kenniscluster	Geen kenniscluster
Terrasjes	Horeca
Heeft meer een dag dan een nachtfunctie, terrassen, restaurants	Horeca
Cafeetjes en markt	Horeca
Terrassen zoals op de Rijnkade	Horeca
Grand cafés en lounge tenten	Horeca
Trek functies Rijnkade door, cafes en restaurants	Horeca
Galleries en cafés	Horeca, cultuur
Niet al teveel lawaai, prettig verblijven op terras	Horeca, ontspannen
De Rijnkade naar binnen klappen	Horeca, verpozen

Geen grootschalige openbare ruimte	Kleine openbare ruimte
Kunst en cultuur is belangrijk	Kunst en cultuur
Activiteiten mixen	Mix
Zorg voor variatie	Mix
Mix van functies, anders krijg je het gebied niet gevuld	Mix
Arnhem is te klein om te kiezen, je moet thema's mixen	Mix
Horeca aanvullen met winkels en kunst en creatie	Mix
Mix van eten, winkelen, cultureel vermaak	Mix
Breng de functies bij elkaar	Mixen
Het moet er 7 dagen per week bruisen door mix van functies	Mixen
Maak het een mix, een stedelijk milieu	Mixen
Clusteren van cultuurfuncties niet allemaal daar, moet door stad lopen	Niet clusteren
Er moeten ook ontmoetingspleinen komen	Ontmoeting
Je moet er kunnen ontspannen	Ontspannen
Je moet er kunnen ontspannen	Ontspannen
Kinderen moeten er kunnen spelen	Ontspannen
Maak er een flaneerboulevard	Ontspannen
Absoluut publiek domein	Openbare ruimte
Openbare gebruiksruimte	Openbare ruimte
Openbare ruimte met kwaliteit	Openbare ruimte
Er moet veel openbaar in zijn, dat maakt het stedelijk	Openbare ruimte
Wat is de openbare ruimte behalve de haven?	Openbare ruimte
Combinatie van openbare ruimte en wonen	Openbare ruimte en wonen
Geen allegaartje	Samenhang
Fuseren en schaal is ook gevaarlijk	Spreiden van functies
Leg het in functies nog niet teveel vast	Variabel
Van de ene in de andere functie lopen zonder dat je het merkt	Variatie
Niet teveel winkels, teveel van hetzelfde	Variatie in winkels
Bezoekers moeten langer in Arnhem blijven	Verblijven
Het moet gericht zijn op blijven	Verblijven
Er moeten leuke winkels komen	Winkels
Arnhem is een stad voor wonen met groen	Wonen
Je moet jaloers zijn op de mensen die er wonen	Wonen
Het moet een woonbuurt worden	Wonen
Weinig activiteiten, primair een woongebied	Wonen
Niet teveel mensen, wonen beetje horeca	Wonen
Wonen	Wonen
Het is een woongebied	Wonen
Niet wonen	Wonen
Wonen is belangrijk	Wonen

Ruimtelijke dimensie

Arnhem noord is kleinschalig, arnhem zuid is grootschalig	Bescheiden schaal
Geen grootschalige openbare ruimte	Bescheiden schaal
Qua schaal past het historiserende bij Arnhem	Bescheiden schaal
Arnhem is niet geschikt voor grootschalige gebouwen	Bescheiden schaal
De weg naar de weidsheid is de kern	Geborgen, intiem
Geen weidsheid, dat wordt een tochtgat naar de kerk	Geborgen, intiem
Middeleeuws weefsel tot aan de kerk, weidsheid naar de rij	Geborgen, intiem
Intiem, warm	Geborgen, intiem
Kleine straatjes, een warme sfeer, niet koud en modern	Geborgen, intiem
Straatbeleving	Geborgen, intiem
Ruimtelijk en weids, daarmee hef je de doodsheid niet op	Geborgen, intiem
Maak het geborgen en gezellig	Geborgen, intiem
Een echte haven in open verbinding met de rij	Havenvorm
Het moet weids zijn en geen lang gat	Havenvorm
Geen lange gang met links en rechts woningen en gebouwen	Havenvorm
Eerder een gracht dan een haven	Havenvorm
Breng de haven echt de stad in	Havenvorm
Geen tochtgat	Niet te open
Houd de onderkant van de bebouwing open, meer openbare ruimte	Open
Open sfeer	Open
Westerse oriëntatie, open en stedelijk	Open
Breng de ruimte erin	Open
Contact maken vanuit de gebouwen met de straat	Open
Het water de ruimte geven	Open, weids
Kies voor openheid, ruimte	Open, weids
Ruimtelijk en open	Open, weids
Het wateroppervlak moet zo groot mogelijk	Open, weids

Architectuur / bebouwing

Architectonische dingen	Architectuur
Een tegenhanger, contrast mag tegenover oude gebouwen	Contrast
Vernieuw, maar binnen proportie, proportioneel houden	Gematigd
Denk aan het groen	Groen
Groen	Groen
Neem voorbeeld aan musiskwartier	Historiserend
Retro gebouwen met balkons	Historiserend
Geen retro, wordt decor	Historiserend
Niet te hoog	Hoogte
30 meter is al heel hoog	Hoogte
Houd het kleinschalig	Kleine schaal
Creëer geen middelmatigheid	Kwaliteit
Laat architectuur goed zijn	Kwaliteit
Goede architectuur	Kwaliteit

Geen matige architectuur	Kwaliteit
Bebouwing moet aantrekbaar zijn door de materialen	Menselijk/ aantrekbaar
Qua sfeer meer naar de toekomst, strakker, futuristischer	Modern
Strak, modern	Modern
Maak het stedelijk modern	Modern
Moderne hedendaagse architectuur	Modern
Niet oubollig jaren vijftig	Niet historiserend
Geen schuylgraaf, dat is niet meer van deze tijd	Niet historiserend
Geen retro	Niet historiserend
Geen oude dingen nabouwen, gebruik groen	Niet historiserend
Niet strak	Niet modern
Niet een gesloten wand	Toegankelijkheid
Houd het speels	Toegankelijkheid
Ik ben bang voor grote blinde gevels	Toegankelijkheid
Uitnodigend, je ziet wat er gebeurt	Transparant
Welkom gevoel als je het ziet	Uitnodigend
Fransen kunnen oud en nieuw ook goed mengen	Variatie, mix
Grootstedelijk met groen combineren	Variatie, mix
Combineer modern met het bestaande	Variatie, mix
Zorg voor variëteit in architectuur	Variatie, mix
Zorg voor variatie in de bouw	Variatie, mix
Afwisselend	Variatie, mix
Gebouwen in elkaar verweven, gemengd	Variatie, mix
Grote naast kleine dingen zetten maakt het levendig	Variatie, mix
Een mix, de cultuurgebouwen moeten eruit springen	Variatie, mix
Kleinschalig en grootschalig gemengd	Variatie, mix
Oud naast nieuw, gebruik wat er is, laat zien dat er vernieuwing is	Variatie, mix
Combinatie van oud en nieuw	Variatie, mix

Waterbeleving

Geen voeten in het water, wel pret	Activiteit
Kunnen zwemmen	Activiteit
Interactie met de kade	Activiteit
Watersportevenementen	Activiteit
Zorg voor bewegend water	Bewegend
Gebruik de hoogteverschillen, beweging van het water	Bewegend
Het waterpeil heeft aandacht	Contact met het water
Het water moet in zicht zijn	Contact met het water
Water moet je kunnen voelen	Contact met het water
JE moet het water zien, ervaren	Contact met het water
Het water echt ervaren	Contact met het water
JE moet het idee hebben op het water te zitten	Contact met het water
Geen parkeerplaatsen zoals aan de rijnkade	Contact met het water
Water en kade moeten gebruikt worden	Functioneel
Water moet een functie hebben, je moet het beleven	Functioneel
Een haven zonder boten kan niet	Functioneel

Kies voor een functionele haven	Functioneel
Het wateroppervlak moet zo groot mogelijk	Groot wateroppervlak
Als je een haven maakt, maak dan ook bootjes	Havenbeleving
Als er haven komt, dan havenbeleving met boten	Havenbeleving
Sterke symboliek aan haven gekoppeld	Havenbeleving
Markeer het als haven	Havenbeleving
Haven met boten werkt, mensen pakken een stedelijke ervaring	Havenbeleving
Jansbeek erin laten stromen	Jansbeek
Je moet uit kunnen kijken over het water	Water uitzicht
De relatie van de stad met het water is steniger	
Laat het water leidend zijn in de functies	

Aandachtspunten

Je moet pleziervaart verleiden	Activiteiten
Economische aspecten meenemen	Haalbaarheid
Het moet wel geld opleveren	Haalbaarheid
Angst van mensen is teveel geld in Rijnboog, en niets meer voor de rest	Haalbaarheid
Denk aan het leefmilieu	Leefbaarheid
Geen plek waar zwervers gaan hangen	Leefbaarheid
Denk aan geluidsoverlast voor omwonenden	Leefbaarheid
Grootstedelijk betekent 24 uur per dag leven, veilig	Leefbaarheid
Zorg voor zitgelegenheid	Ouderen
Denk eraan dat het vaak regent in Nederland	Weer
Er zitten risico's aan mensen dicht op het water	Veiligheid
Maak het autovrij	Verkeer
Niet doorkruisen door een drukke autoweg	Verkeer
Hoe wordt de verkeersafvoer geregeld	Verkeer
Er mag wel verkeer zijn, als je er maar geen last van hebt	Verkeer
Parkeren is een probleem, centrale ligging	Verkeer
Denk aan de loopafstand naar het station	Verkeer
Denk aan logistieke bereikbaarheid	Verkeer
De Weerdjesstraat moet een doorgaande weg blijven	Verkeer
De Weerdjesstraat is een onderbreking	Verkeer
Is er een optie in waar de Weerdjesstraat vervalt?	Verkeer
Bereikbaarheid is belangrijk	Verkeer
Fluctuerende waterstanden, hoe zit dat	Water
Creëer een binnen en een buiten	Weer
Op winterdag moet het ook leuk zijn om er te vertoeven	Weer
Kerkplein is een tochtgat, hou rekening met de wind	Weer
Fontein, werken die wel	
Modern en gezellig sluiten elkaar niet uit	
Park en Rijntoren, eerst lelijk, maar arnhem had ze nodig	
Zorg dat creatief Arnhem betrokken is bij de realisatie	

Bijlage III Tussenanalyse: Beeldentool

Hieronder een tussenbewerking op de rapportage van Total Identity van de gesprekken in het kader van de mobiele teams. De rapportage van Total Identity zelf wordt in een afzonderlijk bestand gepresenteerd.

Sfeer / totaalbeleving

Issues

Complementariteit; verschil van mening over wat er al genoeg is.
 Gezelligheid; Arnhem blijft Arnhem, grootstedelijke ambitie versus intiemer, klassieker.
 Stedelijke dynamiek voor veel mensen belangrijk, kleinere groep parkachtig, verbindt Havenkwartier met ontspannen, relaxen, groen natuurstad, wel stedelijk gebied, vgl. set 2.
 Tegenstelling ook in functies: cultuur, belang van wonen werken, winkelen
 Knus, intiem, ruimtelijk weids. Gezelligheid maar met allure, niet te plat; weerstand tegen linksonder set 2.

Bebouwing

41,5%
(39 respondenten)

20,2%
(19 respondenten)

8,5%
(8 respondenten)

29,8%
(28 respondenten)

18,1%
(17 respondenten)

37,2%
(35 respondenten)

30,9%
(29 respondenten)

13,8%
(13 respondenten)

16,2%
(11 respondenten)

42,6%
(29 respondenten)

20,6%
(14 respondenten)

20,6%
(14 respondenten)

52,9%
(36 respondenten)

27,9%
(19 respondenten)

11,8%
(8 respondenten)

7,4%
(5 respondenten)

Issues

Vaak terugkomend: mix, variatie, afwisseling. Verschil van menig over historisch, klassiek traditioneel, versus modern. Laatste vaker gekozen, maar roept ook veel weerstand op. Onderliggend issue lijkt te zijn: Arnhem blijft Arnhem / Arnhem op de kaart, grootstedelijke ambitie. Andere dimensies is openheid / geborgenheid. Weids karakter, aantrekkingskracht. Ook een verschil van mening, maar minder vaak soberheid/ingetogen.

Activiteiten

17,0%
(16 respondenten)

7,4%
(7 respondenten)

36,2%
(34 respondenten)

39,4%
(37 respondenten)

16,0%
(15 respondenten)

28,7%
(27 respondenten)

25,5%
(24 respondenten)

29,8%
(28 respondenten)

47,1%
(32 respondenten)

16,2%
(11 respondenten)

32,4%
(22 respondenten)

4,4%
(3 respondenten)

11,8%
(8 respondenten)

20,6%
(14 respondenten)

32,4%
(22 respondenten)

35,3%
(24 respondenten)

Issues

Aandacht voor cultuur; aandacht voor kleinschalige culturele activiteiten, ateliers, werkruimtes voor kunstenaars. Winkels: alternatiever en kleinschaliger aanbod. Overeenstemming: geen werksfeer, wonen alleen in mix. Accent op cultuur en horeca. Kwaliteitsstreven. Opnieuw onderstroom, genieten van het water, zicht op rijn. Stedelijk. Bibliotheek strookt niet met levendighedsbehoefte?

Wateractiviteiten

1,1%
(1 respondent)

19,1%
(18 respondenten)

46,8%
(44 respondenten)

33,0%
(31 respondenten)

13,2%
(9 respondenten)

23,5%
(16 respondenten)

26,5%
(18 respondenten)

36,8%
(25 respondenten)

Issues

In deze sets komt plek om te relaxen, voor een klein deel rustiger, natuurgericht, ontspannen. Anderzijds en plek met stedelijke prikkels, waar van alles te doen is. Het belang van waterbeleving, sporten, anderen zien het niet voor zich. Contact met het water, een functionele haven.

Havens

Issues

Contact met water, mix; havenbeleving. onderscheiden tussen weids/open intiem; klassiek en modern, komen terug. Dynamiek van het gebied, versus ontspannen. Mensen die geen haven willen. Passend bij Arnhem.

Doelgroepen

39,7%
(27 respondenten)

38,2%
(26 respondenten)

13,2%
(9 respondenten)

8,8%
(6 respondenten)

44,7%
(42 respondenten)

21,3%
(20 respondenten)

21,3%
(20 respondenten)

12,8%
(12 respondenten)

Issues

Voor iedereen, maar ook voorkeur voor dynamiek, overwegend jongeren.
Toekomstgerichtheid. Werkende kan er 'bijkomen'.